Draaiboek voor een IC voor het organiseren van een dovendienst

Versie 2016-3

Inleiding

Binnen het Interkerkelijk Dovenpastoraat (IDP) kennen we twee soorten diensten: dovendiensten en gecombineerde diensten[1].

- Dovendiensten zijn diensten voor mensen die doof zijn. Horende mensen zijn in een dovendienst te gast. Deze diensten worden georganiseerd door een Interkerkelijke Commissie (IC) en vallen onder de verantwoordelijkheid van het IDP. Vanuit een kerk in de buurt zijn er ambtsdragers in de dovendienst aanwezig. De IC regelt/ziet er op toe dat dit ook gebeurt.
- Gecombineerde diensten zijn diensten voor mensen die doof en mensen die horend zijn. In deze diensten vormen dove- en horende mensen samen de gemeente. Deze diensten worden georganiseerd door een plaatselijke kerk in overleg met een IC. De verantwoordelijkheid voor deze diensten ligt bij de kerkenraad van een plaatselijke kerk.

Welke taken heeft een IC bij een dovendienst?

1- De IC bepaalt hoe vaak er in een jaar een dovendienst zal worden gehouden. Daarbij streeft de IC naar een eerlijke verdeling over de kerkgebouwen die de thuisgemeente zijn van bij de IC bekende doven. De IC kan er ook voor kiezen om de dovendiensten zo veel mogelijk op één locatie te houden.

2- De preekvoorziener van de IC vraagt -ver van te voren- aan de dovenpastores en de andere voorgangers in dovendiensten of en wanneer zij voor kunnen gaan in een dovendienst.
De preekvoorziener neemt de dovendiensten samen met de gecombineerde diensten op in het rooster van de IC-diensten en zendt dit aan de IC, de website: www.doofenkerk.nl en aan de voorgangers..

3- De IC informeert de voorganger over een aantal zaken:

a. Locatie, route, aanvangstijdstip etc.
b. Aanwezigheid van beamer, laptop en scherm etc.
c. Het maken van een beamer-presentatie van de dienst:
   wie maakt die en wie zorgt er voor dat de presentatie bij aanvang van de dienst startklaar staat?[2]
d. Het wel of niet aanwezig zijn van een tolk gebarentaal. Dove mensen bepalen en regelen dit zelf.
e. Eventuele bijzonderheden. Bijvoorbeeld: we bidden altijd samen het Onze Vader, er wordt avondmaal gevierd, voor die is het nodig dat de preek in grote letters beschikbaar is, er is een collecte voor dat doel enz.

4- Uitgangspunt is dat dove mensen zich thuis voelen in hun eigen dienst doordat de voorganger rekening houdt met de dovencultuur en in liturgie en taalgebruik uitgaat van de mogelijkheden die dove mensen hebben.
Daarnaast mag de dienst niet vervreemdend werken naar aanwezige horende mensen. Zij zijn te gast en verdienen een warm welkom. Dit betekent bijv. dat -wanneer er gebruik wordt gemaakt van NGT- een van de aanwezigen dit voor horende mensen die de NGT niet kennen 'stemtolkt'.

[1] Zie voor het ontstaan van deze diensten: www.doofenkerk,nl/organisatie/download/ Geschiedenis IDP Dovendiensten
[2] Zie voor een voorbeeldpresentatie het document: 'Voorbeeldpresentatie' op: www.doofenkerk.nl/organisatie/download

5- Omdat dove mensen gebruik maken van een visuele taal zal alle door de voorganger of anderen gesproken taal zichtbaar moeten worden gemaakt via het gebruik maken van vormen van gebarentaal. Dat kan doordat de predikant/voorganger de gesproken woorden ondersteunt met gebaren. Dat kan ook doordat de woorden van de predikant door een 'tolk gebarentaal' en/of schrijftolk worden weergegeven. Omdat voor dove mensen 'spraakafzien' heel belangrijk is zal er duidelijk gearticuleerd moeten worden.

6- Het is belangrijk dat dove mensen zien 'waar we zijn' en 'wat we gaan doen'. Daarom moet op een projectiescherm (boven of naast de voorganger) de complete liturgie worden geprojecteerd. Dit gebeurt via een presentatieprogramma op een laptop en een daarop aangesloten beamer.
De IC moet nagaan wie deze presentatie maakt en dat hij gemaakt wordt. Met behulp van de muiscursor zal daarbij degene die de presentatie bedient ('de aanwijzer') al de woorden van een lied in een rustig tempo aan moeten wijzen. Bij Bijbelteksten of andere teksten volstaat het om het begin van een regel aan te wijzen.[3]

7- De voorganger en anderen die in de dienst het woord voeren moeten gebruik maken van taal
a. die bestaat uit korte zinnen
b. waarin zoveel als mogelijk directe taal gebruikt wordt
c. waarin ingewikkelde zinsconstructies en het gebruik van bijzinnen wordt vermeden
d. waarin de 'Tale Kanaäns' zoveel als mogelijk vervangen wordt door hedendaags Nederlands
e. waarin voor 'moeilijke woorden' een eenvoudiger synoniem wordt gebruikt
f. waarbij wat betreft de gebaren de voorganger zo veel als mogelijk gebruik maakt van het 'Standaard Lexicon NGT'[4] en van de 'Gebaren voor Bijbel, Kerk en Geloof'.[5]

8- Bij de keuze van liederen en Bijbelvertalingen moet in het gebruik van taal rekening worden gehouden met de dove kerkgangers. Kies het liefst liederen die 'meteen' duidelijk zijn. Kies ook voor één Bijbellezing en bedenk welke Bijbelvertaling het beste aansluit bij de groep doven.

9- Een tolk gebarentaal probeert alles wat gezegd en gezongen wordt zo juist mogelijk weer te geven in een gebarentaal. Daarom is het belangrijk dat een tolk gebarentaal van te voren weet welke Bijbellezingen er zijn en -als het even kan- de preek in heeft kunnen zien.

10- De IC neemt in de week voor de dienst opnieuw contact op met de voorganger met de vraag of alles duidelijk is. Als de voorganger zelf een presentatie maakt, wijs haar of hem dan nogmaals op de voorbeeldpresentatie. Vraag ook of de presentatie wordt meegenomen op een USB-stick.
Vertel ook hoe de voorganger contact op kan nemen met een eventuele tolk gebarentaal en wie dat is (tel, e-mail); stel ook de tolk gebarentaal op de hoogte van de gegevens van de predikant en hoe deze benaderd kan worden (tel, e-mail).

11- Denk ook eens na over een artikel over het werk van de IC voor in de kerkbladen van de kerkelijke gemeenten die tot de regio behoren van de IC. Of nodig eens een journalist uit van een plaatselijke krant om naar een dienst te komen en daar iets over te schrijven. Kijk eens op de website onder 'download' naar de folder van het IDP. Download die of gebruik een eigen IC-folder en print een stapeltje om op de leestafel van het kerkgebouw te leggen waar de dovendienst is.

---

[3] De IC moet nagaan dat er door degene die de presentatie maakt een presentatieprogramma wordt gebruikt waarin dit aanwijzen mogelijk is (bijv. PowerPoint of OpenOffice).
[4] Zie: www.gebarencentrum.nl, dvd-rom 'Standaard Lexicon Nederlandse Gebarentaal'.
[5] Zie: www.gebarencentrum.nl, dvd-rom 'Gebaren voor BIJBEL, KERK en GELOOF'.